

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 4 **2026**

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

«MAMUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 4 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 4

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 4

TOHKENT-2026

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «МА'МUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№4 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-4>

Бош мухаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош мухаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudonazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением № 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

IQTISOD

1. Odilbekova Xonimjon Jahongir qizi. Rudenko Inna Yurevna. QATTIQ MAISHIY CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA O‘ZBEKISTON UCHUN ISTIQBOLLAR.....	8
2. S.M.Raximova. V. M. Baxtiyarova. RAQAMLI TRANSFORMATSIYALASHUV JARAYONIDA TIBBIY XIZMATLAR KO‘RSATISHNI MOLIYALASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	13
3. S. Allayarov. MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA STARTAP LOYIHALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	16
4. Matyoqubov Arslonbek G'ayrat o'g'li. EKSPORT INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING MINTAQA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA’SIRI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	20
5. Matkarimov Feruz Bekturdiyevich. MINTAQA TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARINING GLOBAL BOZORDA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI.....	27
6. Yulduz Yaqubova Raimovna. OZIQ-OVQAT SANOATIDA TEXNIKA TARAQQIYOTI, INNOVATSION TRANSFORMATSIYA VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	33
7. Masharipova Xosiyat Matrasulovna. Xalbayeva Maftuna. XORAZM VILOYATI IQTISODIYOTIDA EKOLOGIK OMILLAR VA BARQAROR HUDUDIY RIVOJLANISH MASALALARI.....	38
8. Sattarova Dilfuza Dilshodbekova. O‘ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA HUQUQIY ASOSLARINING YARATILISHI.....	43
9. Ismailova Gulruh Faxriddinovna. INSON KAPITALIGA INVESTITSIYALAR VA HUDUDIY IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK: MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI.....	48
10. Jumaniyazova Sharifa Rashidovna. TURISTIK MAHSULOTLAR BOZORIDA MARKETING STRATEGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	54
11. Li Yang. EDIGITAL SILK ROAD AND SUSTAINABLE TOURISM: ANALYZING THE ADAPTATION OF CHINESE DIGITAL PLATFORMS IN UZBEKISTAN.....	58
12. Sharipova Asaloy. Rudenko Inna Yurevna. THE EFFECTIVENESS OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN WATER RESOURCE MANAGEMENT.....	64

13. Турдиева Якитжан Хайитбаевна.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ СИСТЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЁРСТВА (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....68

14. Djumaniyazov Farruxbek Abdulla o'g'li.

XORAZM VILOYATIDA IQLIM O'ZGARISHI VA INSTITUTIONAL OMILLARNING MINTAQAVIY BARQAROR EKOLOGIK-IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....72

TARIX

1. Дилафруз Ийманова Абдиманнобевна.

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ КАДРЛАРИНИНГ ИЖТИМОИЙ, МОДДИЙ АҲВОЛИ: МУАММОЛАР ВА САБОҚЛАР (1925-1941 ЙИЛЛАР).....79

2. Ahmadjonova Inobat Baxodir qizi.

MOHENJO-DARO VA HARAPPA SIVILIZATSIYALARINING PAYDO BO'LISHI VA TARAQQIYOTI.....88

3. Otamuradova Roviyaon Olimboyevna. Joldasova Ozoda Ergash qizi.

MUSTAQILLIK YILLARIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH, VATANIMIZNING QADIMIY VA BOY TARIXINI O'RGANISH.....92

4. Saotboyev Rahmatjon Madamin o'g'li.

XORAZM VOHASIDA IBTIDOIY SAHNAVIY UNSURLAR VA MAROSIMIY TOMOSHALAR: IJTIMOIY-MADANIY VA TARIXIY ASOSLAR.....95

5. Саидов Шавкат Жумабаевич.

XX АСРНИНГ ХАЛҚАРО МАЙДОНДА ТАН ОЛИНИШИДА БОБООХУН САЛИМОВНИНГ ЎРНИ.....100

6. Salayev Umrbek Kadambayevich.

QUYI AMUDARYO HUDUDIDA TOSH VA NEOLIT DAVRLARIDA IJTIMOIY-IQTISODIY MUNOSABATLARNING SHAKLLANISHI.....106

7. Safarov Tolib Todjiyevich.

XIVA XONLIGIGA KO'CHIB KELGAN TURKMAN URUG'LARI HAQIDA AYRIM MA'LUMOTLAR.....111

8. Atadjanova Dilnoza Ganiyevna.

JANUBIY XORAZM HUDUDINING ARXEOLOGIK TADQIQOTLARDA O'RGANILISH TARIXI.....116

FILOLOGIYA

1. Xusainova Shaxnozabonu Ergashevna.

ABU RAYHON BERUNIYNING "OSOR UL-BOQIYA" ASARI VA UNING INGLIZ TILIGA TARJIMASIDA SHARQ RUHI HAMDA KONTEKSTUAL O'ZIGA XOSLIKNI SAQLASH..121

2. B.Q. Sapayeva.

O'ZBEK TILI GEMERONIMLARINING SHAKLLANISHI VA TARAQQIYOTI.....125

- 3. Sobirova Gulasal Zokir qizi.**
THEORETICAL APPROACH TO LINGUISTIC-COGNITIVE APPROACHES IN MODERN LINGUISTICS.....129
- 4. Mokhinur Murodova Azamat qizi.**
ABBREVIATION AND INTERNET SLANG USAGE AMONG MDIST STUDENTS IN VIDEO GAMES AND ONLINE CHATS.....136
- 5. Yusupova Soxiba Islombek qizi.**
INGLIZ VA O‘ZBEK BOLALAR SHE’R VA QO‘SHIQLARIDA EMOTSIONAL BO‘YOQDOR SO‘ZLAR.....143
- 6. Sarodbekov Sherzodbek Saforboyevich.**
BADII ASAR USLUBINI QAYTA TIKLASHDA MUTARJIM MAS’ULIYATI (E. HEMINGWAYNING “TO HAVE AND HAVE NOT” ASARI VA UNING TARJIMASAI MISOLIDA).....147

PEDAGOGIKA

- 1. Rajabov Shaxzodbek Baxrom o‘g‘li.**
UMUMIY PEDAGOGIK TAYYORGARLIK JARAYONIDA BO‘LAJAK MUSIQA O‘QITUVCHISINING BADIY MAHORATINI OSHIRISH.....153
- 2. Davletov Mayliboy Yusupovich.**
O‘ZBEK CHOLG‘U IJROCHILIGI TARIXINI O‘RGANISH ORQALI TALABALARNING MUSIQIY MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH JARAYONINING SAMARADORLIK DARAJASI.....161
- 3. Abdirimova Shoxsanam Xudayberganovna.**
VERIFIKATSIYA TAMOYILINING PEDAGOGIK JARAYONDAGI MOHIYATI.....166
- 4. Allamuratova Xurliman.**
TA'LIM KONSEPSIYASINING MOHIYATI VA METODIKADAGI O‘RNI.....170
- 5. Sharipov Allabergan Kamilovich.**
JISMONIY TARBIYA VA SPORT YO'NALISHI BITIRUVCHILARINING KASBIY-PEDAGOGIK TAYYORGARLIK DARAJASINI ISH BERUVCHILAR BAHOSIGA KO'RA TAHLIL QILISH: SO'ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TADQIQOT.....176
- 6. Jammатов Jasurbek Sharipovich. Komilova Olima Allabergan qizi.**
TAYYORGARLIK DARAJASINI KROSS-FIT MASHG‘ULOTLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DOLZARBLIK VA ISTIQBOLLAR.....183
- 7. Ким Татьяна Сергеевна.**
СТРАТЕГИИ ОБУЧЕНИЯ ИЕРОГЛИФИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКЕ В КОРЕЙСКОМ ЯЗЫКЕ...189

PSIXOLOGIYA

- 1. Jumaniyazova Ilmira Kamiljanovna. Sobirova Xosiyat Rustambekova.**
BOSHLANG‘INCH SINIF O‘QUVCHILARNING XOTIRASINING NEYROPSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....195
- 2. Xashimova Sayyora Xolmuradovna.**
IMKONIYATI CHEKLANGAN BOLALARDA EMOTSIONAL ZO‘RIQISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....199
- 3. Allayarov Dilshod Raximboy o‘g‘li.**
ERKIN KURASHCHILARDA MUSOBAQA OLDI EMOTSIONAL HOLATLARINING MOTIVATSION JARAYONLARGA TA’SIRI.....203

Yusupova Soxiba Islombek qizi
Ma'mun universiteti "G'arb tillari va
adabiyoti" kafedrasida o'qituvchisi.
e-mail: syusupova987@gmail.com

INGLIZ VA O'ZBEK BOLALAR SHE'R VA QO'SHIQLARIDA EMOTSIONAL BO'YOQDOR SO'ZLAR

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.20157720>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek bolalar she'rlaridagi emotsional bo'yoqdor so'zlar tahlil qilinadi. Bolalar she'rlari bolalar folklorining muhim vositalari sifatida qaralib, ularda emotsional ifodalar muhim ahamiyatga ega. Maqolada emotsional bo'yoqdor so'zlarning lingvistik xususiyatlari va uning jalb qilish funksiyalari tahlil qilinadi. Bu turdagi so'zlar hissiy rivojlanish, esda qolish, tilni erta o'rganishga yordam beradi hamda har bir tilning madaniy xususiyatlarini ham aks ettiradi.

Kalit so'zlar: Emotsional bo'yoqdor so'zlar, bolalar rivojlanishi, bolalar she'rlari, takror, hayajon, kichraytirish shakllari, hissiyotlar.

KIRISH VA DOLZARBLIGI

Bolalar uchun yozilgan she'r va qo'shiqlar ko'plab mamlakatlar til va madaniyatida o'ziga xos o'ringa ega. Ular nutqning rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etib, kattalar va bolalar o'rtasidagi dastlabki lingvistik muloqot shakllaridan biri hisoblanadi. Bolalar she'rlari oddiy tuzilishi va sodda so'zlari tufayli yosh o'rganuvchilar tomonidan oson yod olinadi. Ularning eng muhim lingvistik xususiyatlaridan biri emotsional bo'yoqdor so'zlarning tez-tez qo'llanilishi va bu so'zlar quvonch, mehr, qo'rquv, hayajon yoki qayg'u kabi his-tuyg'ularni ifodalaydi, shuningdek matnning emotsional ta'sirini kuchaytiradi. O'zbek va ingliz tillaridagi bolalar she'rlari turli lingvistik va madaniy an'analarga mansub bo'lishiga qaramay, kommunikativ jihatdan o'xshash xususiyatlarga ega. Ikkala tilda ham bolalarni quvontirish, ijobiy emotsional munosabatni shakllantirish va tilni erta o'zlashtirishni qo'llab-quvvatlashdan iborat bo'lib, ushbu she'r va qo'shiqlarda so'zlarning emotsional bo'yoqdorligi tilga xos bo'lgan madaniy qadriyatlar, an'analar va hissiyotlarni ifodalash uslublarini aks ettiradi.

METODLAR VA O'RGANILISH DARAJASI

Bolalar she'r va qo'shiqlari ohang va takroriy tuzilmalarning uyg'unligi tufayli bolalarga so'zlarni oson eslab qolishga yordam beradi. Bunday qo'shiqlarni kuylash bolalarning yangi so'zlarni o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi va ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Dastlabki tadqiqotlarda bolalar she'rlaridan o'qitish vositasi sifatida foydalanilganda, ular to'rt-besh yoshli bog'cha yoshidagi bolalarning so'z boyligi va o'ziga ishonchini rivojlantirishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi isbotlagan. Bundan tashqari, bolalar she'rlari interaktiv o'quv muhitini yaratib, bolalarni til o'rganishda yanada faol bo'lishga undaydi [1]. Bolalar qo'shiqlari bolalarga nutq ko'nikmalarini shakllantirishda yordam beradi, hamda urg'uni to'g'ri qo'yishga va bo'g'inning kuchli va kuchsiz shakllarni farqlashga o'rgatadi [2]. Bolalar tili va folklori kontekstida emotsional ifodalilik erta til

rivoji va bolalarning og‘zaki muloqot masalalariga qiziqqan ko‘plab tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. L.S.Vygotskiy erta bolalik davrida emotsiya, tafakkur va til o‘rtasidagi yaqin bog‘liqlikni ta’kidlab, emotsional jihatdan belgilangan nutq kognitiv va lingvistik rivojlanishda muhim rol o‘ynashini qayd etadi [3].

Ingliz bolalar she‘r va qo‘shiqlari folklorshunos olimlar Iona va Piter Opi tomonidan chuqur tadqiq etilgan va ularning ishlari an’anaviy ingliz bolalar she‘rlarining lingvistik, stilistik xususiyatlarini mujassamlashtiradi. Bu olimlarining asosiy e’tibori folklor va madaniy tarixga qaratilgan bo‘lsa-da, ularning kuzatuvlari ingliz bolalar qo‘shiqlaridagi emotsional bo‘yoqdorlikni lingvistik jihatdan tahlil qilish uchun muhim manba bo‘lib xizmat qiladi[4].

O‘zbek tilshunosligida emotsional bo‘yoqdor so‘zlar asosan ifodalar va stilistika doirasida o‘rganilgan. Sh. Rahmatullayev o‘zbek tilidagi emotsional ifodaviy leksik birliklarni tahlil qilib, ayniqsa bolalar uchun mo‘ljallangan matnlarda erkalovchi murojaat shakllari, kichraytirish va emotsional baholovchi sifatlarning tez-tez qo‘llanilishini ta’kidlaydi. O‘zbek bolalar folklori, jumladan alla va bolalar she‘rlari, lingvistik jihatdan sodda, tushunarli, emotsional bo‘yoqdorlikka ega bo‘lib, g‘amxo‘rlik, mehr-muhabbat va oilaviy yaqinlik kabi madaniy qadriyatlarni aks ettiradi [5].

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tilshunoslikda emotsional bo‘yoqdor so‘zlar nafaqat denotativ ma’noni, balki emotsional yoki baholovchi munosabatni ham ifodalovchi leksik birliklar sifatida talqin qilinadi. Bunday so‘zlar so‘zlovchining his-tuyg‘ulari, emotsiyalari va subyektiv munosabatlarini aks ettiradi hamda ko‘pincha ijobiy yoki salbiy emotsional holatlar bilan bog‘liq bo‘ladi. Ular quvonch, mehr, muloyimlik, qo‘rquv, g‘azab yoki hayajon kabi keng doiradagi emotsiyalarni ifodalashi mumkin. Ko‘p hollarda emotsional bo‘yoqdorlik sifatlari, undovlar, kichraytirish shakllari va tovush ramziyligi elementlari orqali yuzaga keladi.

Quyida ingliz tilidagi bolalar she‘rlaridan namunalar va ularning tahlili keltiriladi:

Twinkle, Twinkle, Little Star
How I wonder what you are
Up above the world so high
Like a diamond in the sky

Ushbu she‘rda “little” va “wonder” emotsional bo‘yoqdor so‘zlari muloyimlik va qiziqishni ifodalaydi. “Little” so‘zi mehr va yaqinlik ma’nosini anglatadi, “wonder” esa dunyoga nisbatan hayrat va qiziqishni uyg‘otadi.

Quyidagi namunalar bolalar tomonidan eng sevimli bo‘lgan she‘rlardan biridir:

I’m a little teapot,
Short and stout,
Here is my handle
Here is my spout
When I get all steamed up,
Hear me shout,
Tip me over and pour me out!

“Little”, “short and stout” hamda “shout” kabi kuchli emotsional bo‘yoqqa ega so‘zlar quvnoq va yoqimli emotsional ohangni yaratadi. Choynak “hear me shout” iborasida jonlantirilgan bo‘lib, jonsiz buyumga insoniy his-tuyg‘ular va harakatlar yuklanadi. Ushbu stilistik vosita bolalarning tasavvurini va emotsional ishtirokini kuchaytiradi.

Quyida o‘zbek bolalar she‘rlaridan ayrim namunalar keltiriladi. Quyida yosh avlod orasida keng tarqalgan she‘rlardan biri berilgan:

Gulijon, o‘zi chaqqon,
Qoqi gulini taqqan,
Bir kulishi bor uchun
Oyijoniga yoqqan.

Ushbu she’rda erkalash vositalaridan biri bo‘lgan –jon qo‘shimchasi orqali mehr va yaqinlik ma’nosi ifodalangan. Bu qo‘shimcha qahramonga bo‘lgan ijobiy munosabatni kuchaytirib, she’rning umumiy emotsional ohangini belgilaydi.

Quyidagi namunada esa kichraytirish qo‘shimchalari yordamida hosil qilingan emotsional bo‘yoqdor so‘zlarni ko‘rish mumkin:

Sakrab yurar uloqcha
Bo‘ynida qo‘ng‘iroqcha
Uloqchaga suv berar
Tol tagida buloqcha.

Mazkur she’rda hissiy ekpressiv so‘zlar, kichraytirish shakllari va jonlantirish vositalari keng qo‘llanilgan. “Uloqcha” (kichkina echki), “qo‘ng‘iroqcha” (kichkina qo‘ng‘iroq) va “buloqcha” (kichkina buloq) kabi leksik birliklar tarkibidagi “-cha” kichraytirish qo‘shimchasi mehr, kichiklik va emotsional yaqinlikni ifodalaydi. Ushbu qo‘shimchani mavjudligi she’rning emotsional jozibasini oshiradi va uni yosh o‘rganuvchilar uchun yanada tushunarli hamda qiziqarli qiladi.

Quyida emotsional bo‘yoqdor so‘zlar keng qo‘llanilgan she’rdan parcha keltirilgan:

Mani qizim opoqqina,
Boshida zar qalpoqqina.
Kimlar shuni ko‘rolmasa,
Ko‘ziga sho‘r tuproqqina.

“Opoqqina”, “qalpoqqina” kabi leksik birliklar tarkibidagi “qina” qo‘shimchalari erkalash, kichraytirish va yaqinlik ma’nolarini ifodalaydi va **ushbu qo‘shimcha** qahramonga bo‘lgan mehr va samimiy munosabatni kuchaytirib, she’rning jozibadorligini yanada oshiradi.

Yuqoridagi namunalardan xulosa qilish mumkinki, bolalar she’rlarida turli xil stilistik va emotsional bo‘yoqdor so‘zlar qo‘llaniladi. Ular erkalash va kichraytirishga xizmat qiladigan so‘z, qo‘shimchalar va sifatlar orqali hosil qilinadi. Bunday vositalar bolalarga she’r va qo‘shiqlarni oson o‘rganishga yordam beradi, chunki bolalar ko‘pincha harakatlar yoki quvonch, g‘amxo‘rlik, mehr va do‘stlikni ifodalovchi emotsional so‘zlar orqali she’rlarni tez eslab qoladilar.

XULOSA

O‘zbek va ingliz bolalar she’rlaridagi emotsional bo‘yoqdor so‘zlarni qiyosiy tahlil qilish ularning umumiy jihatlari bilan bir qatorda har bir tilga xos xususiyatlarni ham namoyon etadi. Har ikkala tilda ham emotsional bo‘yoqdor lug‘atlar bolalar uchun qiziqarli va emotsional jihatdan qo‘llab-quvvatlovchi muhit yaratishda aasiiy rol o‘ynaydi.

Emotsional bo‘yoqdorlik ko‘pincha takrorlash va ritm orqali kuchaytiriladi, bu ijobiy his-tuyg‘ularni mustahkamlaydi va qo‘shiqlarning oson esda qolishini ta’minlaydi. Ingliz bolalar she’rlaridagi emotsional mazmun odatda to‘g‘ridan-to‘g‘ri ifodalaniib, aniq belgilangan emotsional lug‘atga tayanadi. O‘zbek tilida bolalar she’rlari ham ijobiy emotsional bo‘yoqdorlikka boy bo‘lsa-da, unda mehr, muloyimlik va yaqinlikka alohida urg‘u beriladi. Har ikkala tilda ham emotsional ifodalar bolalarga so‘zlarni his-tuyg‘ular bilan bog‘lashga yordam berib, ushbu so‘zlarning tez-tez takrorlanishi emotsional idrokni mustahkamlaydi va til o‘zlashtirish jarayoniga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

IQTIBOSLAR

1. C. Genishi and A. H. Dyson, Children, language, and literacy: Diverse learners in diverse times. Teachers College Press, 2015.
2. Reilly, V. , Ward, S. Very Young Learners. Oxford: Oxford University Press, 2003.
3. Vygotsky, L. S. “Thought and Language”. Cambridge, MA: MIT Press, 1986.
4. Opie, I., Opie, P. “The Oxford Dictionary of Nursery Rhymes”. Oxford: Oxford University Press, 1997.
5. Rahmatullayev, Sh. “O‘zbek tilining izohli lug‘ati”. Toshkent, 2006.

6. Cobb, J. What'll I do with the baby-o? Nursery rhymes, songs, and stories for babies. Vancouver, BC: Blacksheep Press, 2007.
7. Robinson, M. Child development and behaviour 0 to 8: A journey through the early years. Maidenhead, England: Open University Press, 2007.

«MAMUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].